

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. VIII. Peccat mortaliter, qui omittit unem Missam pro qua accepit
stipendium, & tenetur stipendium restituere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

conformiter ad Jus Canonum, prout colligitur ex cap. Praesentium 3. 7. q. 1. ubi absens à sua Ecclesia per duos menses causâ aegritudinis, non dicitur defuisse ibi: *Hors amur itaque Fratemitatem tuam, ut causam eius sollicitè perquiras, districteq; discutas, & si manifeste aegritudinis, sicut dicitur, causâ Ecclesie suae eum defuisse (per duorum mensium spatium) repereris, nullam ei ex ordinatione alterius Presbyteri permissas praedictum generari; sed in locum suum sine aliqua eum fac dubietate restitui.* Ita scribit Gregorius lib. 3. Epistola 13. Maximiano Episcopo Syracusano.

Tridentinum abfentium trimum spatium vocat modicum. Porro Concilium Tridentinum sess. 23. de Reform. cap. 1. Rectoribus Ecclesiarum concedit posse à suis Ecclesiis abesse per tres menses; & vocat illam absentiam modicam ibi: *Quoniam autem qui aliquantisper tantum absunt ex veterum Canonum sententia non videntur abesse, quia statim reversuri sunt: Sacrosancta Synodus vult, illud absentiae spatium singulis annis, sive continuum, sive interruptum, extra praedictas causas nullo pacto debere duos, aut ad summum tres menses excedere.*

Idem tempus absentiae praescribit Canonibus, & similibus sess. 24. de Reform. cap. 12. ibi: *Præterea obtinentibus in eisdem Cathedralibus, aut Collegiatis Dignitates, Canonatus, praebendas aut portiones, non liceat vigore cuiuslibet statuti aut consuetudinis ultra tres menses ab eisdem Ecclesiis quolibet anno abesse.*

Scio, addit Tamburinus, Peyrinum modicum tempus hic intelligere spatium trium annorum: sed profectò ei acquiescere non possum. Existimo ego neque Peyrinum acquieturum dilationi solutionis centum florenorum, qui hodie debentur, dilationi, inquam, ad tres annos. Nolim ergo dicere illam sententiam esse probabilem, cuiuscumque tandem sit, quia nullo nititur fundamento; & meritò, qui stipendium pro Missis offerunt, graviter offenderentur, si scirent celebrationem earum differri ad tres annos.

Imò etiam aliquando ad tres menses, quando, v. g. negotium, pro quo petuntur, exigit accelerationem, v. g. salutaris exitus agonizantis, aut recuperatio sanitatis, felix successus sententiae jam jam ferendae. Et ideo bene dixit Tamburinus supra illas sententias esse probabiles, nisi tamen ex circumstantiis colligatur à postulantis Missas majorem celeritatem requiri.

Sed quaestio movetur, an notabilis dilatio, etiam unius Missae tantum, semper sit peccatum mortale? Et an teneatur ad restitutionem, qui diutius distulit?

Certum est, quòd sicut in cæteris debitis invenitur parvitas materiae, ita etiam in debito Missarum. Parvitas autem illa, vel est in exigua temporis dilatione, de qua nemo dubitat, vel etiam esse potest, ut aliqui volunt, in paucitate Missarum, ut si de una vel altera Missa agatur.

Rursus, inquit Tamburinus supra nu. 8. parvitas & gravitas in hac re, non est pensanda quoad damnum spirituale, sed quoad ipsum tantummodò temporale. Sed hoc ego commodè intelligendum puto, ut patebit ex dicendis de omissione Missae, pro qua acceptum est stipendium. Et quoniam similis est ratio dilationis & omissionis, ex his quae subijcio de omissione Missae, facildè quisque colliget, quid sit dicendum de dilatione.

CONCLUSIO VIII.

Peccat mortaliter, qui omittit unam Missam pro qua accepit stipendium, & tenetur stipendium restituere.

Ita docet Petrus Navarra lib. 2. de Rest. dub. 10. n. 381. in secunda verò editione cap. 2. dub. 7. coroll. 3. n. 329. Eandem sententiam videtur tenere Suarius disp. 86. ante primam sectionem ibi: *Deinde constat etiam ex voto aliquem posse obligari ad Missam pro aliquo dicendam; nam cum sit opus Religionis & pietatis, potest esse materia voti, & cum res sit gravis, tale votum in rigore, & sub culpa mortali obligabit. Eademque ratio est de promissione humana, seu homini facta, ita enim in hac materia obligationem inducit sicut & in aliis. Hec ille. Qui indubiè idem, potiori jure, dixisset de obligatione orta ex stipendio accepto.*

Ratio ergo Conclusionis est; quia detrimentum spirituale, quod sequitur ex omissione unius Missae, est simpliciter magnum, non tantum per comparationem ad damnum temporale, sed in ordine damnorum spiritualium. Quod indè probatur; quia promittens Deo unum Sacrum, & non implens promissionem, peccat mortaliter.

Respondet Sanchez (qui tenet oppositum Conclusionis lib. 1. de Matrim. disp. 5. n. 25.) non esse simile de voto; nam pertinet ad Religionem, & est in ordine ad Deum, & ita multò strictius obligat; qui enim voveret quotidie se recitaturum tertiam circuli Virginei partem, semel omittens peccaret mortaliter; quòd secus esset, si homini promitteretur.

Rogas Sanchium, quòd ergo fundamentum tuae opinionis? Respondet illicò; quia in genere damnorum spiritualium, non est tanti momenti omisio unius Sacri, ut censenda sit mortalis.

Sed hoc est quòd quaeritur, & non sufficiens ad idem, ter à Sanchio, & alijs Auctoribus probatur, nisi per illud commune proverbium: *Videtur*

Q 99 3 hoc

155.
Omissio unius Missae pro quo acceptum est stipendium, est peccatum mortale, Petrus Navarra, Sanchez.

ob notabile detrimentum spirituale, quòd ex illa sequitur.

156.
Oppositum docet Sanchez.

Ratio ejus

eliditur.

hoc mihi non esse grave. Si autem quæras, quo fundamento? Profundum silentium. Quidni, inquis, qui enim negat, non debet probare; sed qui affirmat, & fundamentum sufficiens sententiæ negantis est, negatio fundamenti sententiæ affirmantis. Præclara responsio! sed quid ad propositum? Non enim quodcumque *videri* satis est ad levitatem materiæ constituen- dam, sed prudens *videri*; prudens autem non est, quod nullo nititur fundamento.

157.
ut & dispa-
ritas inter
votum &
promissio-
nem huma-
nam.

Datur par-
vitas mate-
riæ in voto.

a quo defu-
mendâ.

Et sanè quod attinet ad disparitatem inter votum & promissionem humanam, consentio minorem esse obligationem hujus, quàm il- lius: ergo ubi votum obligat sub mortali, promissio humana in eadem materia solum obligat sub veniali; nego Consequentiam.

Si dixeris cum aliquibus, votum etiam in quacumque minima materia obligare sub mor- tali: Respondeo cum communi sententiâ id esse falsissimum; nec puto à Sanchez admit- tendum. Nam licet omnis infidelitas respec- tu Dei sit altioris ordinis & speciei, quàm quæcumque infidelitas respectu hominis; equi- dem non rectè concluditur in individuo quem- cumque actum unius, esse graviorem quocum- que actu alterius, quia unusquisque augetur vel minuitur in suo ordine, juxta proportio- nem materiæ.

Gravitas ergo & levitas culpæ non est con- sideranda ex sola excellentia divina, quæ sem- per est eadem; sed ex materia cum habitudi- ne ad Deum, quæ habitudo est proportionata materiæ, & ideo fieri potest, ut sit tantum proportionata veniali peccato, quia videlicet tantum leve bonum Dei.

Cæterum quod est grave bonum Dei, sicuti est cultus, qui per unam Missam defertur, quid- ni etiam sit grave bonum hominis? Et si Deus graviter ac rationabiliter est invitus, & offen- ditur ex omissione unius Missæ sibi promisse, quidni etiam homo qui patitur detrimentum intrinsecum, utpote privatur fructu speciali Sacrificii tam satisfactionis, quàm impetratio- nis, cum Deus solum accipiat aliquod detri- mentum extrinsecum cultûs & honoris?

Accedit, quod offerens stipendium pro Missa, sæpius intendat cultum illum extrinse- cum Dei, quo proinde Deus privatur per omis- sionem, non tantum infidelem, sed verè in- justam; nam, ut suprà dictum est, Missa pro stipendio debetur ex justitia, & non solum ex fidelitate.

158.
Promissio
res ex se
gravis gra-
viter obli-
gat, etsi sit
facta homi-
ni.

Igitur Sacrum, primarius utique cultus Dei, vel secundum se est materia gravis, vel non; si primum, putas quòd perdet suam gravita- tem, quia promittitur homini? Sin autem est materia levis, nec sic fiet materia gravis, estò virtus Religionis ad illud obliget, nisi om- nia peccata contra Religionem, sine ullo fun- damento, & contra omnem rationem dixeris esse mortalia. Itaque non ex hoc præcisè quòd

aliquid sit contra Religionem, sed quòd præ- suppositivè res sit gravis vel levis, colligitur esse peccatum mortale vel veniale.

Profectò si interrogarem Sanchium, an qui homini promississet se recitaturum tria circula Virginea, an, inquam, si omitteret ea recitare, peccaret mortaliter, quid putatis responsum? Vix dubito quin affirmaret, si verum est quòd ibi supponit, omissionem tertie partis unius circuli, debita ex voto, esse peccatum mor- tale. Et verò quid est fructus trium circulo- rum ex opere operantis respectu fructus ex opere operato unius Missæ?

Scio aliquos docere, nullam promissionem humanam obligare sub mortali, quia tantum ex fidelitate; alios autem, quòd in promissio- nibus quadruplo major, quàm sit in furto, de- beat esse quantitas, quæ constituat mate- riam peccati mortalis; quæ tamen vera est, quod non puto, equidem impertinentia ad Conclusionem, quæ loquitur de omissione Missæ pro qua receptum est stipendium; adeo- que debetur non tantum, ut jam suprà dixi- mus, ex fidelitate, sed ex justitia, sicut & alius ex justitia tenetur dare stipendium.

Dices cum Tamburino suprà n. 8. parvitas & gravitas in hac re non est pensanda quoad damnum spirituale, sed quoad ipsum tantum modò temporale; secus (inquit n. 18.) pro- missam Salutationem Angelicam non recitare mortale esset, quia adfert damnum spirituale, quod longè majus est, quàm quodcumque damnum temporale. Metiri igitur debemus hujus materiæ quantitatem, non ex quantitate damni, sed ex quantitate stipendii, ita ut qui Missam promittit, perinde se habeat, ac si pro- mitteret unum argenteum, qui duas, duos. Ita hic Auctor.

Qui ibidem n. 21. ita sibi objicit: Dices, sequi ex hoc, quòd, si quis accepto stipendio, unam v. g. Missam promitteret, nec celebra- ret, numquam mortaliter peccaret; quia ex una parte materia stipendii est levis, & ex alia non habetur ratio boni spiritualis, cujus tamen contrarium visi sumus dixisse n. 9.

Respondet, ex accepto stipendio strictio- rem oriri obligationem ad Missam promissam, quàm, eo non accepto, ipsa naturalis ratio di- ctat. Hoc posito, dico mortaliter peccari ac- cepto stipendio, Missam denegare in urgente necessitate, quod solum dicto n. 9. diximus, quia ad strictam obligationem consentit per receptionem stipendii Sacerdos, unde & con- sentit se habere respectum ad illam urgentem necessitatem sive spirituales, sive tempora- lem, ad quod non consentit in simili liberali promissione ex dictis n. 11. In utroque autem casu non esse considerandam nisi quantitatem stipendii, non verò damni, quia de hoc non contrahere præsumuntur fideles, ibidem dixi- mus. Hactenus Tamburinus. Sed quàm in- consequenter? Enim-

160. Enimverò n. 8. generaliter docet, gravitatem in hac re non esse pensandam quoad damnum spirituale; hic autem asserit peccare mortaliter, qui accepto stipendio denegat Missam in urgenti necessitate, sive spirituali sive temporalis; quia, inquit n. 22. hic est quid grave propter respectum ad urgentem necessitatem. Sed quæ illa? Gravis v. g. filii ægritudo, graves tentationes, à quibus offerens stipendium sperat se liberari per Sacrificium Missæ, detrimentum grave, quod causatur per omissionem Sacri v. g. in altari privilegiato animæ purganti &c.

Quomodo ergo verum est, quod in hac re gravitas non sit pensanda quoad damnum spirituale, sed tantummodò quoad ipsum damnum temporale, id est, ex quantitate stipendii, ut explicat n. 18? Nùm quia est urgens necessitas, majus datur stipendium? Et nonne semper est urgens necessitas animarum in Purgatorio præstolantium suffragia vivorum?

Præterea, quid si aliquis mihi promittat gratuitò Missam in urgenti necessitate, quam aliàs oblato stipendio legi curassem, nùm ideò excusabitur ille à peccato mortali si non legat, præcisè quia tantum promittit?

Minimè; inquis; quia generaliter omnis promissio graviter obligat promittentem, quando ob non servatam fidem, promissario obveniret grave detrimentum. Hæc tamen exceptio, inquit Tamburinus, videtur quoad damnum spirituale non habere locum in casu nostro, quia hoc non attenditur in hujusmodi promissionibus.

Mirum certè attendi debere necessitatem spirituales, & non damnum spirituale, Interim aliquo sensu verum est, in hac materia gravitatem, aut levitatem non esse pensandam quoad damnum spirituale, scilicet comparando damnum spirituale, cum damno temporali; nec aliud probat promissio Salutationis Angelicæ, ut liquidò patet.

Propter hæc judico probabilis, omissionem unius Sacri, maximè pro quo recipitur stipendium, esse peccatum mortale. Illud omnino verum videtur, inquit, Dicastillo disp. 4. n. 422. quando quis accepit stipendium satis magnum, ita ut tantumdem furto ablatum, esset materia gravis furti, si non dicat Sacrum, & retineat stipendium, peccare mortaliter; nam retineret sine titulo pecuniam notabilem, eamque deberet restituere; titulus enim retinendi est ob causam dicendi Sacrum, atque ipsa oblato Sacri est, sub cujus conditione datur.

Et si obijcias: Sacerdos est factus Dominus stipendii, & tantùm manet obligatio dicendi Sacrum; illa autem obligatio est levis. Respondet n. 424. Sacerdos ita fit Dominus illius pecuniæ, ut semper maneat obnoxius restitutioni sub conditione, si non impleatur; cumque conditio dicendi Missam non impleatur, retentio pecuniæ jam est retentio rei

gravis in materia justitiæ sine titulo, atque adeò peccatum mortale est illam retinere.

Sed dicit aliquis: hoc est quod quaritur, an Sacerdos factus sit Dominus illius pecuniæ sub conditione dicendi Missam, an verò simpliciter & absolute cum onere tantum dicendi Missam; v. g. aliquis dat Monasterio centum aureos, ut Fratres orent pro ipso, valet donatio, nec Monasterium tenetur ad restitutionem, etsi postea Fratres non orent. Ratio; quia censetur donatio absoluta, licet cum isto onere, nisi aliunde constet contraria mens donatoris. Ergo similiter dicam, quod oblato stipendii sit absoluta donatio istius pecuniæ, licet cum onere & obligatione dicendi Missam, præsertim cum obligatio dicendi Missam, sive ipsa Missa nullo pretio sit æstimabilis.

Respondeo; haud clarè video quin sic posset dici, nihilominus sensus communis est in contrarium, obligans hujusmodi Sacerdotem ad restitutionem stipendii, sive dicatur transisse in ipsius dominium, sive non: nam ut bene notat Doctor Subtilis 4. dist. 15. q. 2. n. 26. in fine, dans usuram *est transferat dominium* (id est, gratis admissio, quod transferret dominium) *tamen recipiens tenetur restituere: sicut in mutui datione transfertur, & tamen debitor tenetur tandem restituere creditori.* Et sicut qui rem suam vendidit pretio injusto, quamvis totius pretii fiat dominus, equidem excessum justii pretii tenetur restituere.

Sed contrà; Sacerdos in nostro casu posset satisfacere suæ obligationi per alium, dando ipsi exiguum stipendium; nemo autem gravius peccat, quàm sit gravitas obligationis, quæ tenetur: ergo si solum obligatur ad id, quod in se leve est, non potest committere culpam gravem.

Respondeo cum Dicastillone n. 426. fieri potest ut quis faciendo rem parvam, excusetur à gravi culpa, quam aliàs incurreret, v. g. si quis det alicui centum florenos sub conditione recitandi unum Ave Maria, si non recitet, peccat graviter retinendo illam summam pecuniæ sine justo titulo; siquidem hic gravitas pensanda est, non ex parte conditionis non impletæ; sed ex parte rei acceptæ & retentæ sine titulo, quoniam illi data non fuit nisi dependenter à tali conditione: donatio autem conditionata, non impletà conditione, irrita est.

Sic ergo in nostro casu, quamvis dicere unum Sacrum in se non esset materia gravis; nihilominus gravis materia pecuniæ, data Sacerdoti sub ea conditione dicendi Sacrum, retinetur sine titulo, eo ipso quod Sacrum non dicatur, ac proinde gravitas materiæ non pensanda est ex parte conditionis, quæ non impletur, sed ex parte pecuniæ, quæ retinetur, & data non fuit, nisi sub conditione illa quantumvis levi, aut dependenter ab illa conditione; ita, ut si non impleatur conditio, resultet obligatio resti-

162. Alia obiectio.

Responsio. Perinde est ad obligationem restituendi stipendium sive transferat in dominium Sacri dotis, sive non.

163. Tertia obiectio.

Solutio. Fieri potest, ut quis faciendo rem parvam excusetur à gravi culpa quam aliàs incurreret.

160. ad inconsequenter.

161. ab auctore ostenditur.

Quo sensu hic gravitas materia non sit pensanda quoad damnum spirituale.

161. Auctor putat probabilis omissionem Sacri, pro quo est acceptum stipendium, esse mortalem. Dicastillo. Quod omnino verum est, si stipendium sufficiens ad mortale non retinetur.

Obiectio solvitur.

restituendi totam illam gravem pecuniam, quæ obligatio est iustitiæ, & sub mortali.

164. *Quarta ob-
jectio solvi-
tur.*
Dices; excessus iusti stipendii censetur do-
nari merè liberaliter, vel titulo paupertatis,
vel specialis amicitia &c.

Respondeo, aliquando sic dari, & tali casu
non erit obligatio gravis restituendi; quod
autem semper sic detur, unde constat? Sanè
offerens pingue stipendium potuit hoc totum
velle dare præcisè & simpliciter pro Missa,
ita ut liberalitas exercita fuerit in favorem, ut
ita dicam Missæ, ipsiusque obsequium, & tunc
procedit sententia Dicaltillonis.

165. *Dicasilla.
Offerre al-
teri Sacrum,
non semper
inducit ob-
ligationem,
ut quidam
volunt;*
Notat autem hic Auctor n. 427. cum Suarior
suprà, non semper fieri promissionem Missæ,
quando quis alteri dicit se Missam pro illo ob-
laturum; nam sæpè tantùm est simplex decla-
ratio animi & propositi, quod tunc habet sine
intentione se obligandi ad non mutandum
illud, sed implendum; & tunc non est rigo-
rosa obligatio, sed solùm, ut ait Suarez, ex
quadam decentia, ut animus sine gravi causa
non mutetur.

*sed repug-
nat com-
muni ap-
prehensio-
ni;*
Ego autem existimo id esse contra commu-
nem apprehensionem illorum, quibus Missæ
tali modo addicuntur; si enim sint Sacerdotes,
& aliunde Missas habeant ex iustitia legendas,
non sunt amplius de illis solliciti, ut tamen esse
deberent, si ille, qui addixit Missas, non obli-
gatur nisi ex quadam decentia.

166. *Sacerdos
omittens
Sacrum, so-
lum debet
restituere
stipendium*
Cæterùm si à me queritur, an omisso Sa-
cri, pro quo acceptum fuit stipendium, obli-
get ad restitutionem omnium damnorum se-
quentium sive temporalium, sive spiritualium.
Respondeo, in communi omnium existima-
tione non videntur fideles, exoptulantes Mis-
sas, ad aliud onus Sacerdotès velle obligare,
nec Sacerdotes ad aliud onus se velle obstrin-
gere, nisi ad restitutionem stipendii.

*abque re-
spectu ad
aliud dam-
num.*
Et meritò; quia cùm effectus impetrationis
sit fallibilis, humano modo sciri non potest,
quid emolumenti, positâ etiam Missâ, ha-
buisset ille, qui Missam petiit, adeoque quan-
tum damni passus sit ex omissione Missæ. Præ-
terea impetratio, seu spes impetrationis, &
similia bona spiritualia, cùm sint inæstimabi-
lia, sub pretium temporale cadere non possunt;
adeoque non præsumuntur fideles de illis con-
trahere sub obligatione illa restituendi. Hinc
Doctores de hac re differentes, dum absolute
sine mentione alterius docent, debere reddi
eleëmofynam, videntur docere non haben-
dum esse respectum ad illud aliud damnus
spirituale.

167. *Proponitur
argumen-
tum contra
Conclusi-*
Hic fuisset finis Conclusionis, nisi hujus-
modi incidisset scrupulus: qui obligat se ad
ordinarium stipendium unius Missæ, non tenet
sub peccato mortali illud solvere (suppono
illud stipendium non esse materiam nota-
bilem furti) ergo nec Sacerdos sub peccato
mortali tenetur Missam legere: non enim

æquum est, ut majorem subeat obligationem
Sacerdos, quàm offerens stipendium.

Argumentum difficile fatis, ostendens pro-
babilitatè oppositæ sententiæ; interim Respon-
deo Neg. Conf. Quid miraris? *Omnia Pontifex*
(inquit Apostolus Hebr. 5. v. 1.) *ex hominibus*
assumptus, pro hominibus constituitur in ipsis, que sunt
ad Deum, ut offerat dona & sacrificia pro peccatis.
Æquum ergo est, ut qui pro hominibus con-
stituitur, & ipsis præfertur in honore & di-
gnitate, etiam majorem, quàm ipsi subeant
obligationem.

Igitur qui voluntariè se obligat ad mini-
stranda spiritualia pro temporalibus, quid mi-
rum si gravior obligetur, quàm ille, qui sub-
ministrat temporalia? Gravitas enim obli-
gationis non est desumenda ex obligatione re-
ciprocæ alterius, sed ex gravitate materiæ; nec
tamen committitur iniustitia, quia stipen-
dium non datur ut pretium Sacrificii, sed ut
aliquid necessarium ad sustentationem Sacer-
dotis; sustentatio autem, quæ debetur pro
unico Sacrificio, non est materia notabilis in-
ter res temporales, sicut unicum Sacrificium
est materia notabilis inter res spirituales. Unde
qui voveret Deo, dare illud stipendium Sacer-
doti, estò non daret, equidem à mortali ex-
cusaretur, propter parvitatè materiæ; le-
cùs qui voveret Sacrificium, ut constat ex
dictis.

Et verò Parochus, nonne singulis sub mor-
tali tenetur administrare Sacramenta necessaria
ad salutem, tametsi singuli non teneantur sub
mortali ipsi ministrare temporalia? Itaque pro-
babilis apparet peccare mortaliter cum obli-
gatione restituendi, qui accepto ordinario sti-
pendio, omittit unam Missam; quamquam
contrarium non sit omnino improbabile.

168. *Currit et
aliquo
minister
spiritualia,
quam tem-
poralia.*
Sed numquid etiam peccat mortaliter Præ-
latus Ecclesiæ, si quotidie non curet fieri Mis-
sam Conventualem? Nota ex Tamburino de
Sacrificio Missæ l. 1. cap. 8. §. 2. n. 4. In Ec-
clesiis Collegiatis, Cathedralibus, Conventua-
libus, ubi competens est Sacerdotum numerus,
solet primò quotidie saltem una Missa privata
celebrari. Solet secundò altera cantari, quæ
dicitur Conventualis seu Solemnis.

169. *As perit
reder do-
cetur de
mores
Missæ
Conven-
tuali.*
Dico, inquit ille, quamvis aliqui in Recto-
ribus ejusmodi Ecclesiarum mortale peccatum
agnoscant, si aliquo die in hoc deficiant, ta-
men probabile est (præcindendo ab aliqua pec-
culiari talis Ecclesiæ obligatione) Missam sive
privatam sive solemnem semel vel bis omittere
in hebdomada, non esse saltem mortale.

Ratio ejus est; quia nullus est obligandus
sub culpa lethali, nisi manifestè constet de præ-
cepto obligante; at non apparet tale præcep-
tum, nec quòd tantum onus susceptum fuerit
à Collegiatis, eo ipso, quòd Collegiata sint.
Pro hac sententia citatur solus Victoria de
Eucharistia n. 95. Dico ego:

CONCLUSIO IX.

Rector Ecclesie Collegiate peccat mortaliter, si aliquo die non curet legere Missam.

colligitur obligatio quotidiana sub mortali, quomodo colligitur preceptum grave tertio aut quarto singulis septimanis celebrandi? Si non ex isto capitulo, ex quo alio?

Dico ergo, vel nullam esse obligationem quotidie celebrandi unam Missam, vel esse obligationem sub mortali, proportionatam utique materiae, quae indubie gravis est; nam multum pertinet, ut ait Suarez supra, ad commune bonum fidelium. Et sane si graviter obligat auditio Sacri singulis diebus Dominicis, & Festis, quidni etiam celebratio Missae quotidianae graviter obliget? Nisi tamen aliud expresse constet de mente Legislatoris, qui potest materiam gravem praecipere sub veniali.

172. Vel nulla est obligatio quotidie celebrandi Missam conventualem, vel est gravis.

Dices; constat mens ex illo verbo, Mandamus. Non credo. Quae enim tanta differentia inter verbum, Praecipimus, & verbum, Mandamus, ut unum significet voluntatem obligandi sub mortali, alterum tantum sub veniali?

Obiectio solvitur.

Sed esto: infero; ergo neque ex illo capitulo colligimus preceptum grave vel semel in hebdomada celebrandi Missam. Ex quo ergo? Ex consuetudine, inquis. Optime! sed, sicut antea dixi, unde constat illam esse acceptatam sub mortali? Num quia Doctores communiter sic censent? Etiam communiter docent esse obligationem sub mortali singulis diebus unam Missam celebrandi. A qua utique doctrina propter particulare iudicium Victoriae, Tamburini, & si qui alii pauci sunt, arbitror non esse recedendum.

Per se autem pertinet haec obligatio ad Rectores Ecclesiarum Collegiarum; nam licet ipsi non teneantur per se quotidie celebrare, teneantur tamen curare, ut non omnino desit in sua Ecclesia Sacrificium: hoc est enim unum ex muneribus, propter quod a fidelibus aluntur.

Haec obligatio pertinet per se ad Rectores Ecclesiarum.

Addunt aliqui, in dictis Ecclesiis semper, etiam in diebus Festis, dicendas esse necessario duas Missas, alteram de defunctis, alteram de Festo, vel Feria occurrente: ni dicantur, peccari mortaliter a Praelato. Colligunt ex capitulo: Cum Creatura, superius allegato.

173. An semper dicendae duae Missae?

Sed immerito; nam in eo solum dicitur praeter Missam defunctorum, ad quam forte talis Ecclesia illo die obligatur, non esse omittendam Conventualem Missam de Festo, vel de Feria, juxta temporum congruentiam celebrandam: & e converso praeter Missam Conventualem de Festo, vel de Feria, non esse omittenda anniversaria defunctorum, juxta cuiusque Ecclesiae obligationem. Caterum nequaquam praecipit ut singulis diebus etiam Festivis celebretur Missa de defunctis. Quis enim non videt inconveniens esse in die Paschatis Missam celebrari defunctorum? Adde praxim Ecclesiae, quae palam est contraria, non tantum celebrationi Missae de Requiem, sed etiam alterius Missae, quae pro defunctis offerri deberet.

Sententia affirmans male colligitur ex capitulo Cum creatura de Celestis Missa.

R r Interim

170. Triplex probatio Concl. Suarez.

ad quam respondet Tamburinus.

Op. Cum creatura de Celestis Missa.

171. Huius responsio refutatur.

Per scandalum huiusmodi intelligitur offensio populi.

Obiectio solvitur.

restituendi totam illam gravem pecuniam, quæ obligatio est iustitiæ, & sub mortali.

164.
Quarta ob-
jectio solvi-
tur.

Dices; excessus iusti stipendii censetur donari merè liberaliter, vel titulo paupertatis, vel specialis amicitia &c.

Respondeo, aliquando sic dari, & tali casu non erit obligatio gravis restituendi; quòd autem semper sic detur, unde constat? Sanè offerens pingue stipendium potuit hoc totum velle dare præcisè & simpliciter pro Missa, ita ut liberalitas exercita fuerit in favorem, ut ita dicam Missæ, ipsiusque obsequium, & tunc procedit sententia Dicaltillonis.

165.
Dicasillo.
Offere al-
teri Sacrum,
non semper
inducit ob-
ligationem,
ut quidam
volunt;

Notat autem hic Auctor n. 427. cum Suario supra, non semper fieri promissionem Missæ, quando quis alteri dicit se Missam pro illo oblaturum; nam sæpè tantùm est simplex declaratio animi & propositi, quod tunc habet sine intentione se obligandi ad non mutandum illud, sed implendum; & tunc non est rigorosa obligatio, sed solùm, ut ait Suarez, ex quadam decentia, ut animus sine gravi causa non mutetur.

sed repu-
gnat com-
muni ap-
prehensio-
ni;

Ego autem existimo id esse contra communem apprehensionem illorum, quibus Missæ tali modo addicuntur; si enim sint Sacerdotes, & aliunde Missas habeant ex iustitia legendas, non sunt amplius de illis solliciti, ut tamen esse deberent, si ille, qui addixit Missas, non obligatur nisi ex quadam decentia.

166.

Ceterùm si à me queritur, an omisso Sacri, pro quo acceptum fuit stipendium, obliget ad restitutionem omnium damnorum sequentium sive temporalium, sive spiritualium. Respondeo, in communi omnium existimatione non videntur fideles, exoptulantes Missas, ad aliud onus Sacerdotès velle obligare, nec Sacerdotes ad aliud onus se velle obstringere, nisi ad restitutionem stipendii.

Sacerdos
omittens
Sacrum, so-
lum debet
restituere
stipendium

Et meritò; quia cum effectus impetrationis sit fallibilis, humano modo sciri non potest, quid emolumenti, posita etiam Missa, habuisset ille, qui Missam petiit, adeoque quantum damni passus sit ex omissione Missæ. Præterea impetratio, seu spes impetrationis, & similia bona spiritualia, cum sint inæstimabilia, sub pretium temporale cadere non possunt, adeoque non præsumuntur fideles de illis contrahere sub obligatione illa restituendi. Hinc Doctores de hac re differentes, dum absolutè sine mentione alterius docent, debere reddi eleëmofynam, videntur docere non habendum esse respectum ad illud aliud damnus spirituale.

absque re-
spectu ad
aliud dam-
num.

167.
Proponitur
argumen-
tum contra
Conclusi-

Hic fuisset finis Conclusionis, nisi huiusmodi incidisset scrupulus: qui obligat se ad ordinarium stipendium unius Missæ, non tenetur sub peccato mortali illud solvere (suppono illud stipendium non esse materiam notabilem furti) ergo nec Sacerdos sub peccato mortali tenetur Missam legere; non enim

æquum est, ut maiorem subeat obligationem Sacerdos, quam offerens stipendium.

Argumentum difficile fati, ostendens probabilitatè oppositæ sententiæ; interim Respondeo Neg. Conf. Quid miraris? *Omnis Pontifex* (inquit Apostolus Hebr. 5. v. 1.) *ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in his, que sunt ad Deum, ut offerat dona & sacrificia pro peccatis.* Æquum ergo est, ut qui pro hominibus constituitur, & ipsi præfertur in honore & dignitate, etiam maiorem, quam ipsi, subeat obligationem.

Igitur qui voluntariè se obligat ad ministranda spiritualia pro temporalibus, quid mirum si gravior obligetur, quam ille, qui subministrat temporalia? Gravitatis enim obligationis non est desumenda ex obligatione reciproca alterius, sed ex gravitate materiæ; nec tamen committitur iniustitia, quia stipendium non datur ut pretium Sacrificii, sed ut aliquid necessarium ad sustentationem Sacerdotis; sustentatio autem, quæ debetur pro unico Sacrificio, non est materia notabiliter res temporales, sicut unicum Sacrificium est materia notabilis inter res spirituales. Unde qui voveret Deo, dare illud stipendium Sacerdoti, estò non daret, equidem à mortali excusaretur, propter parvitatem materiæ; sed cùs qui voveret Sacrificium, ut constat ex dictis.

Et verò Parochus, nonne singulis sub mortali tenetur administrare Sacramenta necessaria ad salutem, tamen si singuli non teneantur sub mortali ipsi ministrare temporalia? Itaque probabilius apparet peccare mortaliter cum obligatione restituendi, qui accepto ordinario stipendio, omittit unam Missam; quamquam contrarium non sit omnino improbabile.

Sed numquid etiam peccat mortaliter Prælati Ecclesiæ, si quotidie non curet fieri Missam Conventualem? Nota ex Tamburino de Sacrificio Missæ l. 1. cap. 8. §. 2. n. 4. In Ecclesiis Collegiatis, Cathedralibus, Conventualibus, ubi competens est Sacerdotum numerus, solet primò quotidie saltem una Missa privata celebrari. Solet secundò altera cantari, quæ dicitur Conventualis seu Solemnis.

Dico, inquit ille, quamvis aliqui in Recto-ribus ejusmodi Ecclesiarum mortale peccatum agnoscant, si aliquo die in hoc deficiant, tamen probabile est (præscindendo ab aliqua peculiari talis Ecclesiæ obligatione) Missam sive privatam sive solemnem semel vel bis omittere in hebdomada, non esse saltem mortale.

Ratio ejus est; quia nullus est obligandus sub culpa lethali, nisi manifestè constet de præcepto obligante; at non apparet tale præceptum, nec quòd tantum onus susceptum fuerit à Collegiatis, eo ipso, quòd Collegiata sint. Pro hac sententia citatur solus Victoria de Eucharistia n. 95. Dico ego:

C O N -